

det er det Børste — dengang frabegen det Retsgrundlag, hvorpaa den hele Althingsinstitution er bygget, som under alle de lange Forfatningsforhandlinger stedse havde været fastholdt, og som efter min Overbevisning, ogsaa er den eneste Betingelse, hvorunder denne Sag kan føres til en heldig Ende, nemlig at Althinget kun har en raadgivende Myndighed, idet det først er gennem selve Forfatningsforandringen, at det skal opnaae besluttende Myndighed. Desuagtet havde man paa en uberettiget og formløs Maade dengang opgivet dette, idet den kongelige Commissarius mundtlig, for denne ene Sag, og for denne ene Gang, havde tillagt Althinget en besluttende Myndighed, hvilket allerede i og for sig var en Monstruositet, og hvortil han desuden manglede al gyldig Hjemmel. I disse tre Henseender har nu den nuværende Justitsminister maattet føre Sagen bort fra den falske Stilling, hvori den saaledes er kommen, forat den atter kunde bringes paa ret Fod.

Ministeren ønskede da, inden han igjen vendte tilbage med Sagen til Islænderne, af Rigsdagen at faae den Bemyndigelse til et Tilskud, som vilde gjøre ham det muligt at gjøre et virkeligt Tilbud, med Hensyn til hvilket han ikke stod fare for at blive desavoueret, og hvorpaa Islænderne under Sagens Behandling med Tryk kunde bygge. Dette var en meget naturlig Tanke, og jeg holder mig overbevist om, at under almindelige Forhold vilde dette hans Dnsse ogsaa være blevet opfyldt; men ligeoverfor den Branglære om Islands politiske Stilling i Verden og til Danmark, som 20 Mars uafbrudt Agitation deroppe paa Den har ophøiet til et formeligt Dogme, og med den vundne første Erfaring for Die om, hvorledes selve den danske Regjering bag Rigsdagens Ryg havde handlet med Rigets Ret i denne Sag, ansaae baade Folkethinget og Landstinget det for usvarligt at give en saadan finansiel Bevilling, uden dertil tillige at knytte saadanne Betingelser, som betryggede, at der ved Sagens endelige Afgjørelse vilde skee Danmarks Ret Fyldest. Dette fremkom vel stærkest her i Landstinget, men var dog først fremkommet i Folkethinget, saa at det kun var de allerede der nedlagte Tanker, som her

fik en fyldigere Udvikling. Den Form, hvori dette skete, vandt en, saavidt jeg veed, udeelt Tilslutning i begge Rigsdagens Afdelinger, og Justitsministeren gjorde heller ikke nogen Modstand derimod. Der har med Hensyn til hele den statsretlige Opfattelse af Forholdet ikke mellem Ministeren og Rigsdagen i noget som helst magtpaaliggende Punkt været nogen Modsigelse. Jeg anseer det for min Pligt udtrykkelig at fremhæve dette, fordi den Kunst, at fuge Gift af enhver Blomst, har sine Dyrekere overalt, endog paa Island. Denne Samstemning fremgik af Ministerens Udtalelser her i Salen, hvor forbeholdne disse end vare, men især blev det klart af Forhandlingerne i Udvalget. Det er derfor en stor Misforstaaelse, naar Nogle have troet, at disse Ansuelser vare blevne ham paatvingne af den danske Rigsdag eller, som man har udtrykt sig, vare ham dicerede af os. Nei, Uenigheden mellem Ministeren og Rigsdagen dreiede sig kun om to Spørgsmaal, hvoraf det ene var Tilskudets Størrelse, det andet, hvorvidt dette Tilskud kunde gives, uden at der med det Samme toges de nødvendige Forbehold af Rigets Ret. Det er ene og alene derom, at Striden har dreiet sig, og, skøndt Sagen ikke paa ferrige Rigsdag kom til nogen endelig Afslutning, maatte Ministeren dog af de dengang førte Forhandlinger øse den Overbevisning, at det ikke vilde kunne lykkes ham at faae en Beslutning om Pengetilskudet, uden at der med det Samme og i samme Lov opstilledes det nødvendige Grundlag — thi om Andet har der aldrig været Tale — for det statsretlige Forholds Fasttættelse.

Idet den ærede Justitsminister nu vendte tilbage med Sagen til det islandske Althing, havde han den efter min Overbevisning heldige Tanke at dele Forfatningsagen i tvende særskilte Forslag, det ene vedkommende Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget — som nu, efterat Althinget derom er hørt, skal endelig afgjøres af Kongen og Rigsdagen —, det andet Forslaget til den særlige islandske Forfatningslov, med Hensyn til hvilket det vel oprindelig var tilbudt, at det skulde forelægges for Rigsdagen — dog ikke til Vedtagelse i det Enkelte, derimod til en almindelig Beslutning